A MAGYAR MÉRNÖK KAMARA

VÍZGAZDÁLKODÁSI ÉS VÍZÉPÍTÉSI TAGOZATÁNAK ÉSZREVÉTELEI

A

MAGYARORSZÁG VÍZGYŰJTŐ-GAZDÁLKODÁSI TERVE – 2021

CÍMŰ VITAANYAGHOZ

Tagozatunk érdekeltségi körébe tartozik többek között a vizek hasznosításával, hasznosítási lehetőségeinek megőrzésével és kártételeinek elhárításával

- felszín alatti vizek,
- a felszíni vizek, valamint ezek medrei, partjai és víztartó képződményei,
- a vizek lefolyási és áramlási viszonyait, mennyiségét, minőségét, medrét és partjait megváltoztató létesítmények és tevékenységek,
- a vízhasznosítás, a vizek hasznosíthatóságának megőrzése, vízkészlet-gazdálkodás,
- vízrajzi tevékenység,
- vízkárok elleni védelem és védekezéssel

összefüggő tevékenységekre irányuló mérnöki tervezés és szakértés, valamint a műszaki ellenőrzés és a felelős műszaki vezetés.

Ezért a VGT, a mérnök tagjaink számára egy rendkívül fontos dokumentum. Fontos azért, mert szívügyünk a VKI fő célkitűzésének megvalósulása, azaz a vizek jó állapotának elérése. Fontos azért is, mert a sorainkba tartozó mérnökök munkájához nélkülözhetetlen alapdokumentum és információforrás is egyben.

Ezért nagyra értékelve az OVF, a Vízügyi Igazgatóságok és a VIZITERV Environ Kft. munkáját, amit a VGT3 elkészítésébe fektettek, néhány véleménnyel, megállapítással, javaslattal, észrevétellel szeretnénk segíteni a munkájukat.

Általános megállapítások

Megítélésünk szerint a VGT második felülvizsgálati anyaga alkalmas arra, hogy teljesítse a VKI 13. cikk szerinti kötelezettséget, mely szerint 2021. december 22-ig el kell készülnie Magyarország 2021-2027 közötti időszakra vonatkozó harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási tervének. A tagállami kötelezettség teljesítésén túlmenően azonban néhány felvetésen érdemes elgondolkodni mind a véglegesítés előtt, mind a későbbiekre tekintettel.

Megfontolásra érdemesnek tartjuk a jövőben, hogy az **ún. felülről lefelé történő tervezést meg kellene fordítani** (a VGT1 így készült). A Vízkészlet-gazdálkodási Térségi Tervek Vízügyi Igazgatóságonként készültek el, melyekben közép és hosszú távú stratégiai célkitűzések is meg vannak fogalmazva. Az országos stratégiai ilyen szinten nem került kibontásra. A felülről lefelé történő tervezés miatt **az alegység szintű tervek készítésekor és azok elfogadtatásakor lesznek ellentmondások.**

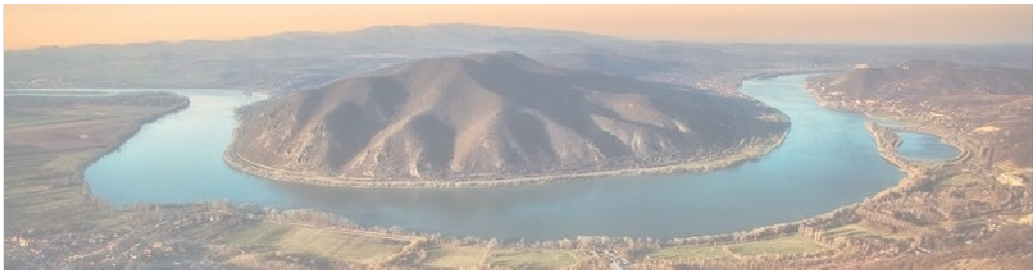

Az integrált tervezéshez célszerű lenne a VGT elvrendszerét és a tervezett célkitűzéseket és intézkedéseket figyelembe venne. Ennek közmegegyezésen és **valós tervezés**en kell alapulnia.

Segítené az eligazodást az anyagban, ha a tervanyag a VGT1-hez és VGT2-höz viszonyítva lenne megfogalmazva, kiemelve a változást.

A víztestek többsége maradt a korábbi, nem elfogadható állapotú, vagy romló tendenciát mutatnak. Az állapotromlást indokolni kell, ezek hiányoznak. Hiányzik továbbá a korábban sikeresen **lezárt projektek ismertetése**, illetve az egyéb megvalósított projektek azon elemeinek a bemutatása, melyek a VKI célkitűzéseit támogatják. Fontos lenne szerepeltetni, hogy van-e olyan víztest, ahol már teljesült a korábbi célkitűzés, illetve ki kellene emelni az alkalmazott kiegészítő, hatásmérséklő, egyéb kompenzációs intézkedéseket is.

Ezzel összefüggésben hiányzik az eddigi eredmények ismertetése.

A célállapot tervezésnél figyelembe kellene venni azt a sajátosságot, hogy **előbb kémiai szempontból lehet, illetve kell a víztesteket jó állapotba hozni, a biológiai állapot javítása csak ez után lehetséges.**

A **szennyező fizet elvet** a jelenleg alkalmazott szabályozás, vagy eljárásrendeknek megfelelően **nehezen és nem egységesen lehet alkalmazni**.

Nem látjuk az **agrárium** célkitűzéseinek összehangolását a VGT3-ban tükröződő VKI célokkal. Az ott megjelenő támogatások a VKI célkitűzéseivel nincsenek összhangban.

Még mindig vannak **adathiányok**, mely problémát a második felülvizsgálat lévén, már ki kellene küszöbölnünk.

Fontosnak tartjuk, hogy a célkitűzésekhez, a jelentős vízgazdálkodási kérdésekhez és a programokhoz hozzá legyenek igazítva a pályázati lehetőségek.

A tervezők számára fontos aspektusok

Az anyag terjedelme kezelhetetlenül nagy, több olyan fejezetet tartalmaz, amelyben kevés az új, lényegi információ, így nehéz a keresés egy konkrét dologra vonatkozóan.

A változások követése nehézkes.

Segítené a tervezőket új tervezéstámogató műszaki irányelv, vagy jó gyakorlat útmutató megfogalmazása a zöld infrastruktúra tervezéshez, az éghajlatváltozást figyelembe kellene venni. Szükséges az **adatok hozzáférhetőségének** a biztosítása. Amíg egy ilyen irányelv nem készül el, sokat segítene pl. egy VGT melléklet, amely egységes kritériumokat tartalmaz a vízügy tervezők számára, hogyan vegyék figyelembe pl. az éghajlatváltozás hatásait.

Tervezőket **támogató térinformatikai adatbázisra** van szükség, melyen keresztül egyszerűen megjeleníthetők a részvízgyűjtőkhöz és alegységekhez kapcsolható háttéradatok.

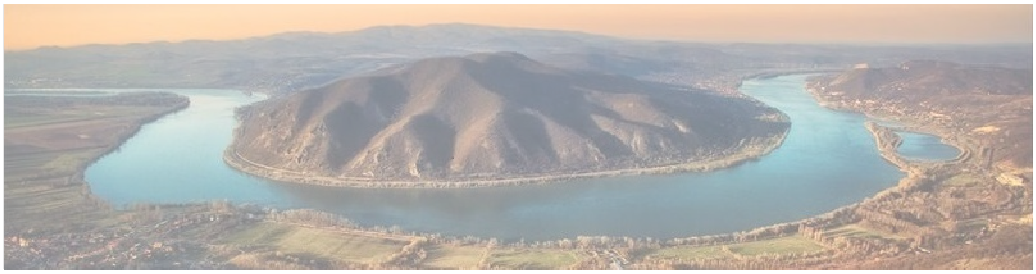

Javaslatok

A vízügyi államigazgatást meg kell erősíteni, egyrészt a „vízügyi minisztérium” azaz az integrált vízgazdálkodást, a vízre egységesen irányuló társadalmi-gazdasági tevékenységet megtestesítő, szervező, irányító integrált intézményrendszer visszaállításával, másrészt a vízügyi hatósági jogkör erősítésére is szükség van annak érdekében, hogy fontos kitűzött célokat el lehessen érni, pld. a szennyező fizet elv betartását, a folyamatos minőségi monitorozást.

A **monitorozáshoz** a mennyiségi és minőségi elemeket egy intézményesített helyen lenne célszerű kezelni. A minősítéshez szükséges mintázási eljárások még fejlesztendők. A mintavételi laborok jelenleg nem tudják biztosítani a megfelelő és igényelt mérések számát és azok feldolgozásához szükséges erőforrást.

A felszíni víztestek minősége szempontjából kiemelten kell figyelni a tisztított szennyvíz bevezetéseket. A szennyvíztisztítás adott befogadóra irányuló hatásfokának javítása kell, hogy legyen a rekonstrukciók alapvető irányelve. A kibocsátási határértékek újragondolást igényelnek.

A felülvizsgálat kapcsán jogharmonizációra van szükség. Például a 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet módosítására lenne szükség, ami szabályozza az ivóvízbázisok védelmét és a felszíni és felszín alatti vizekre is vonatkozik. A vízügyi nyilvántartásban nem szereplő vízkivételi létesítmények legalizálására vonatkozó jelenlegi eljárás felülvizsgálatát is érdemes lenne áttekinteni a VKI célkitűzéseivel összhangban.

Újragondolásra javasoljuk a 2000 LE alatti agglomerációkban a közműpótló berendezések alkalmazásának szorgalmazását. Ez olyan településeket is kényszerpályára terel, ahol a hosszútávú gazdaságos megoldás a közcsatornán elvezetett szennyvíz tisztítótelepen történő kezelése lenne célszerű. Sokkal inkább egy egységes döntéstámogató módszerre van szükség, mint egy és csakis egy irányt quasi kötelezővé tenni.

A termálvíz fürdőkben keletkező szennyvizeinek kezelésére, elhelyezésére speciális módszer kidolgozására van szükség. Egy kutatási projekt keretében érdemes lenne vizsgálni pl. a szikes területeken történő elhelyezést a fürdők közelében.

Át kellene gondolni a DIPSIR modell kihagyását az anyagból. A VKI nem írja elő az alkalmazását. Az ÁLLAPOT a terhelések hatására jön létre és ha eltér a célállapottól, az jelent problémát, amire intézkedéseket kell hozni. A HATÁS-ok lépcsőnek nincs szerepe a folyamatban, a probléma nem szerepel a lépések között (6.35 ábra), vagyis nem alkalmazzuk a modellt, csak hivatkozunk rá, mintha alkalmaznánk.

A Jelentős vízgazdálkodási kérdések anyagában a IV. 1.4. Hidromorfológiai változások fejezetben szerepelnek a hódok elszaporodásából eredő problémák. Nem találunk ehhez kapcsolódó intézkedést, mely mérsékli vagy megszünteti a jelenséget.

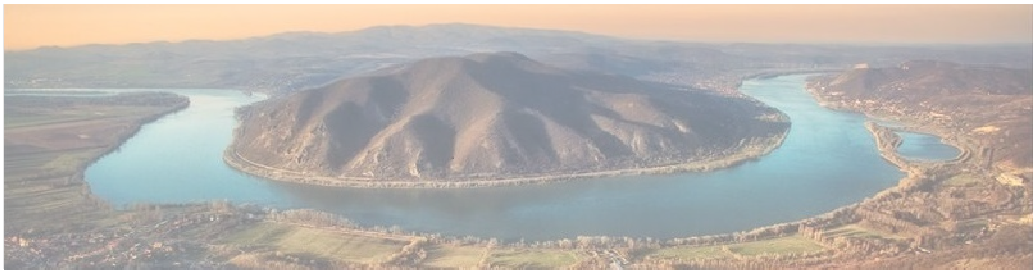

Konkrét pontosítási javaslatok

25. oldal: „A vízkészletek szempontjából kiemelkedően fontos csapadék és potenciális evapotranspirció területi eloszlását az 1-3. ábra mutatja be.”, miközben az ábra nem területi hanem országos értékeket mutat.

6.48 táblázat 1.2. pontban a terhelést nem szerencsés balesetszerű szennyezésnek nevezni, hiszen nem emberi mulasztásra vagy természeti katasztrófára visszavezethető balesetből, hanem üzemszerű működésből származik.

Tisztelt VGT3 Elkészítésében Résztvevő Kollégák!

Javaslatainkat, észrevételeinket felvetéseinket a célkitűzések fontossága tudatában, segítő szándékkal tettük meg. Kérjük azok átgondolását, ha lehetséges beépítését az anyagba a véglegesítés előtt.

Kiemelten fontosnak tartjuk megemlíteni, hogy a programok, megfogalmazott feladatok akkor tudnak sikeresen megvalósulni, ha a pályázati források ezekhez igazítva jelennek meg.

Budapest, 2021. június 30.

Tisztelettel:

MAGYAR MÉRNÖK KAMARA
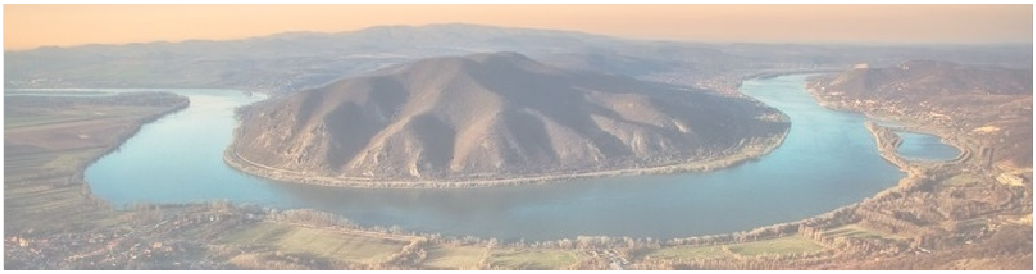
Vízgazdálkodási és Vízépítési Tagozata